

DE STILTE

Van Don DeLillo verscheen eveneens
bij AmbolAnthos *uitgevers*

De namen
Onderwereld
Lichaamskunst
Kosmopolis
Vallende man
Het punt Omega
De Engel Esmeralda
Nulpunt

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van AmbolAnthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

DON DELILLO

DE STILTE

Vertaald uit het Engels
door Jan Fastenau

AmbolAnthos
Amsterdam

Deze uitgave is mede tot stand gekomen met
een subsidie van het Nederlands Letterenfonds

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 5446 5

© 2020 Don DeLillo

© 2021 Nederlandse vertaling AmbolAnthos *uitgevers*,

Amsterdam en Jan Fastenau

Oorspronkelijke titel *The Silence*

Oorspronkelijke uitgever Scribner,

een imprint van Simon & Schuster, Inc.

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Deni Béchard / Getty Images

Foto auteur © Joyce Ravid

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Barbara Bennett

‘Ik weet niet met welke wapens
de Derde Wereldoorlog zal worden gevoerd,
maar de Vierde Wereldoorlog wordt uitgevochten
met stokken en stenen.’

ALBERT EINSTEIN

DEEL EEN

1

Woorden, zinnen, getallen, afstand tot bestemming.

De man drukte op het knopje en zijn stoel zakte vanuit zijn rechte stand naar achteren. Hij zat omhoog te kijken naar het dichtstbijzijnde beeldschermje vlak onder de bagagevakken waarop woorden en getallen gedurende de vlucht veranderden. Hoogte, buitentemperatuur, snelheid, aankomsttijd. Hij wilde slapen maar bleef kijken.

Heure à Paris. Heure à Londres.

‘Kijk,’ zei hij, en de vrouw knikte even maar bleef in een blauw notitieboekje schrijven.

Hij begon de woorden en getallen op te zeggen

omdat het geen zin had, niets te betekenen had, als hij de veranderingen alleen maar zag en ze meteen in het duale gedreun van vliegtuig en gedachten vervlogen.

‘Oké. Hoogte drieëndertigduizend twee voet. Mooi exact,’ zei hij. ‘*Température extérieure* min achtenvijftig c.’

Hij zweeg even en wachtte tot ze Celsius zei, maar ze zat nadenkend naar het notitieboekje op het klaptafeltje voor haar te kijken voordat ze verder schreef.

‘Oké. Tijd in New York twaalf uur vijftien. Er staat niet bij ’s middags of ’s nachts. Niet dat ze ons dat hoeven te vertellen.’

Slapen, dat was het punt. Hij moest slapen, maar de woorden en getallen bleven komen.

‘Aankomsttijd zestien uur tweeëndertig. Snelheid vierhonderdeenzeventig mijl per uur. Tijdsduur tot bestemming drie uur vierendertig.’

‘Ik zit terug te denken aan het hoofdgerecht,’ zei ze. ‘En aan de champagne met cranberrysap.’

‘Maar dat heb je niet besteld.’

‘Het leek een beetje snobistisch. Maar ik kijk wel uit naar de scones, later.’

Ze praatte en schreef tegelijk.

‘Ik wil dat woord correct uitspreken,’ zei ze. ‘Een korte o, als in bot of mot. Of is het scone als in boon?’

Hij sloeg haar gade terwijl ze schreef. Zat ze op te schrijven wat ze zei, wat zij tweeën zeiden?

Ze zei: ‘Celsius. Hoofdletter C. Zo heette de man. Ik kan niet op zijn voornaam komen.’

‘Oké. En *vitesse*? Wat betekent *vitesse*?’

‘Ik zit aan Celsius te denken, aan het ontwerp van zijn temperatuurschaal.’

‘En dan heb je ook Fahrenheit nog.’

‘Ja, die ook.’

‘Wat betekent *vitesse*?’

‘Wat?’

‘*Vitesse*.’

‘*Vitesse*. Snelheid,’ zei ze.

‘*Vitesse*. Zevenhonderdachtenveertig kilometer per uur.’

Hij heette Jim Kripps, maar gedurende de hele vlucht was zijn naam zijn stoelnummer. Dat was de vaste procedure, van hemzelf, overeenkomstig het nummer dat op zijn instapkaart was gedrukt.

‘Hij was een Zweed,’ zei ze.

‘Wie?’

‘Celsius.’

‘Heb je gauw op je telefoon gezocht?’

‘Je weet hoe die dingen gaan.’

‘Ze komen van diep uit het geheugen omhoog borrelen. En als de man z’n voornaam bij je opkomt, begin ik de druk te voelen.’

‘Welke druk?’

‘Om met de voornaam van Fahrenheit op de proppen te komen.’

Ze zei: ‘Ga maar weer naar je hemelhoge scherm-pje.’

‘Deze vlucht. Al die lange vluchten. Al die uren. Peilloze verveling.’

‘Zet je tablet aan. Zoek een film uit.’

‘Ik wil praten. Zonder hoofdtelefoon. We willen allebei praten.’

‘Zonder oordopjes,’ zei ze. ‘Praten en schrijven.’

Ze was Jims vrouw en had een donkere huid, Tessa Berens, van Caraïbisch-Europees-Aziatische afkomst, een dichter wier werk vaak in literaire tijdschriften werd gepubliceerd. Ze was ook, online, als redacteur aan een voorlichtingsgroep verbonden die vragen van abonnees beantwoordde over uiteenlopende onderwerpen, van gehoorverlies tot lichaamsbalans en dementie.

Hier in de lucht leek veel van wat het stel tegen

elkaar zei het resultaat van een of ander geautomatiseerd proces, opmerkingen ingegeven door de aard van vliegreizen. Niets van het geklets van mensen in zaaltjes, in restaurants, waar primaire voortbeweging door zwaartekracht tot stilstand wordt gebracht en gesprekken alle kanten uitwaaieren. Al die uren boven oceanen of immense continenten met een soort in zichzelf besloten korte zinnnetjes van passagiers, piloten, cabinepersoneel, elk woord vergeten zodra het vliegtuig op de landingsbaan neerkomt en eindeloos lang naar een vrije pier begint te taxiën.

Alleen hij zou zich er iets van herinneren, bedacht hij, midden in de nacht, in bed, beelden van slapende, het leken wel dode mensen in dekens van de luchtvaartmaatschappij, de lange stewardess die vroeg of hij nog een wijntje wilde, het einde van de vlucht, het ‘riemen vast’-lampje dat uitging, het gevoel van bevrijding, passagiers die in de gangpaden stonden te wachten, cabinepersoneel bij de uitgang, al hun bedankjes en hoofdknikjes, het hemelsbrede geglimlach.

‘Zoek een film uit. Ga een film kijken.’

‘Daar ben ik te slaperig voor. Afstand tot stemming zestienhonderdéén mijl. Tijd in Londen

achttien uur vier. Snelheid vierhonderdvijfenzestig
mijl per uur. Ik lees gewoon alles wat voorbijkomt.
Durée du vol drie uur vijfenveertig.’

Ze vroeg: ‘Hoe laat begint de wedstrijd?’

‘Halfzeven.’

‘Zijn we op tijd thuis?’

‘Heb ik dat niet opgelezen van het scherm? Aan-
komsttijd zus en zo.’

‘Vergeet niet dat we in Newark landen.’

De wedstrijd. In een ander leven zou het haar
misschien interesseren. De vlucht. Ze wilde op haar
bestemming zijn zonder dit interval. Is er iemand
die van lange vluchten houdt? Ze is duidelijk geen
iemand.

‘Heure à Paris negentien uur acht,’ zei hij. ‘Heure
à Londres achttien uur acht. Snelheid vierhonderd-
drieënzestig mijl per uur. Dat is twee mijl per uur
langzamer.’

‘Oké, ik zal zeggen wat ik zit te schrijven. Sim-
pel. Sommige dingen die we hebben gezien.’

‘In welke taal?’

‘Beginners-Engels. Niveau kinderversjes.’

‘We hebben stapels folders, boekjes.’

‘Ik moet het in mijn handschrift kunnen lezen,
over twintig jaar misschien, als ik dan nog leef, om

iets te achterhalen wat ik nu niet meteen zie, iets wat ontbreekt, als we dan allemaal nog leven, over twintig jaar, tien jaar.'

'Om de tijd te vullen. Dat ook.'

'Om de tijd te vullen. Je te vervelen. Dit leven te leven.'

'Oké. Température extérieure min zevenenvijftig F,' zei hij. 'Ik doe mijn best om beginners-Frans te spreken. Afstand tot bestemming vijftienhonderd-zevenentachtig mijl. We hadden een auto moeten regelen.'

'We nemen wel een taxi.'

'Al deze mensen, op een vlucht als deze, die hebben een auto klaarstaan. De gigantische drukte bij de uitgangen. Ze weten precies waar ze heen moeten.'

'Ze hebben hun bagage ingecheckt, de meesten. Wij niet. Een voordeel voor ons.'

'Tijd in Londen achttien uur elf. Aankomsttijd zestien uur tweeëndertig. Dat was ook de vorige aankomsttijd. Om ons gerust te stellen, denk ik. Tijd in Parijs negentien uur elf. Hoogte drieënder-tigduizend drie voet. Durée du vol drie uur zestien.'

Door de woorden en getallen te zeggen, uit te spreken, exact op te lezen kregen ze even een leven,

werden ze officieel vastgelegd, of doelbewust vastgelegd – het hoorbare scannen van waar en wanneer.

Ze zei: ‘Doe je ogen dicht.’

‘Oké. Snelheid vierhonderdzesenzeventig mijl per uur. Tijdsduur tot bestemming.’

Ze had gelijk, laten we onze koffertjes niet inchecken, we proppen ze wel in de bagagebakken. Hij keek naar het beeldscherm en moest even aan de wedstrijd denken maar het wilde hem niet te binnen schieten tegen wie de Titans moesten spelen.

Aankomsttijd zestien uur dertig. Température extérieure min zevenenveertig c. Tijd in Parijs twintig uur dertien. Hoogte vierendertigduizend twee voet. Leuk, die twee voet. Absoluut waard om te weten. Buitentemperatuur min drieënvijftig F. *Distance de parcours.*

Tegen de Seahawks, natuurlijk.

Kripps was een naam voor een lange vent en hij was inderdaad lang maar zonder dat het in het oog sprong; het kostte hem geen moeite om aan zijn behoefte om niet op te vallen te voldoen. Geen fier hoofd dat boven een menigte deinde maar een ineedgedoken gestalte die zich gelukkig prees met zijn anonimiteit.

Toen dacht hij terug aan de instaprocedure, alle passagiers eindelijk op hun plaats, maaltijd op komst, vochtige warme doekjes voor de handen, tandenborstel, tandpasta, sokken, flesje water, kussen voor bij de deken.

Voelde hij iets van schaamte bij die extraatjes? Ze hadden besloten om ondanks de kosten business-class te reizen omdat de krappe ruimte in economy-class tijdens een lange vlucht een beproeving was die ze voor deze ene keer liever vermeden.

Slaapmasker, vochtinbrengende gezichtscrème, het karretje met wijnen en sterkedrank waarmee iemand van het cabinepersoneel nu en dan langskomt.

Hij keek naar het wiegende beeldscherm en voelde de zachte aandrang om zich gedachteloos mee te laten drijven. Hij zag zichzelf puur als een toerist, in vliegtuigen, treinen, restaurants. Hij wilde nooit goedgekleed gaan – het leek of daar een vals tweede ik achter zat. Man in de spiegel, wat is hij onder de indruk van zijn keurig verzorgde evenbeeld.

‘Welke dag was dat toen het regende?’ vroeg ze.

‘Je noteert op welke dag het regende in je boekje met herinneringen. De regendag vereeuwigd. Het is de bedoeling van vakantie dat die optimaal wordt

beleefd. Dat heb je tegen mij gezegd. Dat je de hoogtepunten onthoudt, de momenten en uren die eruit springen. De lange wandelingen, de heerlijke maaltijden, de wijnbarretjes, het nachtleven.'

Hij luisterde niet naar wat hij zei want hij wist dat het ouwe koek was.

'Jardin du Luxembourg, Ile de la Cité, Notre-Dame, zwaar beschadigd maar nog overeind. Centre Pompidou. Ik heb het toegangskaartje nog.'

'Ik moet weten op welke dag het regende. Het gaat erom dat ik over tig jaar de aantekeningen onder ogen krijg en dan de precieze details zie.'

'Je kunt het niet helpen.'

'Ik wil het niet helpen,' zei ze. 'Het enige wat ik wil is naar huis gaan en naar een lege muur staren.'

'Tijd tot bestemming een uur zesentwintig. Ik zal je vertellen wat ik me niet kan herinneren. De naam van deze luchtvaartmaatschappij. Twee weken geleden, op de heenweg, andere luchtvaartmaatschappij, geen tweetalig beeldscherm.'

'Maar je bent wel blij met je scherm. Je vindt het een fijn scherm.'

'Het helpt om me af te sluiten voor de herrie.'

Alles van tevoren bepaald, een lange vlucht, wat we denken en zeggen, verdoofd door één aanhou-